

Spis treści

Przedmowa	9
Preface	10
Program Konferencji „10 lat Leczenia Biologicznego Chorób Reumatycznych w Polsce”	11
CZĘŚĆ I – NOWE OBLICZA REUMATOLOGII	
Wstęp	23
Rozdział 1	
Apremilast – pierwszy doustny inhibitor fosfodiesterazy 4. Skuteczność i bezpieczeństwo w leczeniu łuszczycowego zapalenia stawów	25
Sławomir Jeka	
Rozdział 2	
Celowana terapia w leczeniu reumatoidalnego zapalenia stawów (inhibitory JAK)	29
Włodzimierz Samborski	
Rozdział 3	
Doświadczenie z lekami bionastępczymi w różnych obszarach terapeutycznych	35
Sławomir Jeka	
Rozdział 4	
Zasady leczenia metotreksatem. Czy stosować metotreksat doustnie czy podskórnie?	45
Marcin Milchert, Marek Brzosko	
Rozdział 5	
Osteoporoza – jak ją będziemy leczyć w niedalekiej przyszłości	51
Piotr Głuszko	
Rozdział 6	
Przyszłe wyzwania w leczeniu reumatoidalnego zapalenia stawów	57
Anna Filipowicz-Sosnowska	
Rozdział 7	
Oczekiwania w leczeniu biologicznym w łuszczycowym zapaleniu stawów	69
Dorota Sikorska, Włodzimierz Samborski	
Rozdział 8	
Od spondyloartropatii zapalnych według ASAS po zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa – wyzwania w leczeniu chorób reumatycznych	79
Łukasz Lubiński, Marta Skoczyńska, Piotr Wiland	
Rozdział 9	
Leki biologiczne w leczeniu chorób reumatycznych. Historia odkrycia i wprowadzenia do leczenia na świecie i w Polsce	93
Stanisław Sierakowski, Matylda Sierakowska, Justyna Sierakowska	
Rozdział 10	
Czego oczekujemy w leczeniu miopatii zapalnych?	103
Marcin Milchert, Danuta Bobrowska-Snarska, Marek Brzosko	
Rozdział 11	
Nowe terapie w układowych zapaleniach naczyń	109
Maria Majdan	
Rozdział 12	
Nowe oblicza chorego w zmieniającej się reumatologii	119
Eugeniusz J. Kucharz	
Rozdział 13	
Socjoekonomia chorób reumatycznych w Polsce	129
Sławomir Jeka	
Rozdział 14	
Nakłady finansowe na leczenie biologiczne chorób reumatycznych w ostatnich dziesięciu latach	145
Marcin Milchert, Marek Brzosko	

Rozdział 15	
Personalizacja w leczeniu chorób reumatycznych	149
Brygida Kwiatkowska	
Rozdział 16	
Dziesięć lat leczenia chorób reumatycznych w Polsce – młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów	159
Zbigniew Żuber, Lidia Rutkowska-Sak	
Rozdział 17	
Leczenie biologiczne w Danii (i Norwegii)	173
Marcin Szkudlarek	
Rozdział 18	
Jeśli leczyć się lekami biologicznymi, to tylko w Hiszpanii!	185
Ewa Haładaj	
Rozdział 19	
Leczenie biologiczne w Czechach – rejestr ATTRA	201
Magdalena Sokalska-Jurkiewicz	
Rozdział 20	
Piętnaście lat leczenia biologicznego w Wielkiej Brytanii	215
Anna Litwic, Anna Ciechomska	
Rozdział 21	
Leczenie chorób reumatycznych lekami biologicznymi w ostatnim dziesięcioleciu w Szwecji	225
Marek Kowalewski	
PART I – NEW FACES OF RHEUMATOLOGY	
Introduction	243
Chapter 1	
Apremilast – the first oral inhibitor of phosphodiesterase 4. Efficacy and safety in the treatment of psoriatic arthritis	247
Sławomir Jeka	
Chapter 2	
Targeted therapy in the treatment of rheumatoid arthritis (JAK inhibitors)	251
Włodzimierz Samborski	
Chapter 3	
Experience with biosimilars in different therapy areas	257
Sławomir Jeka	
Chapter 4	
Rules for methotrexate treatment. Should methotrexate be used orally or subcutaneously?	265
Marcin Milchert, Marek Brzosko	
Chapter 5	
Osteoporosis – how it will be treated in the near future	271
Piotr Głuszko	
Chapter 6	
Future challenges in the treatment of rheumatoid arthritis	277
Anna Filipowicz-Sosnowska	
Chapter 7	
Expectations in biologic treatment of psoriatic arthritis	289
Włodzimierz Samborski, Dorota Sikorska	
Chapter 8	
From spondyloarthritis as per ASAS criteria to ankylosing spondylitis – challenges in treatment of rheumatic diseases	299
Łukasz Lubiński, Marta Skoczyńska, Piotr Wiland	

Chapter 9	
Biologic products in the treatment of rheumatic diseases. The history of discovery and introduction to treatment globally and in Poland	311
Stanisław Sierakowski, Matylda Sierakowska, Justyna Sierakowska	
Chapter 10	
What do we expect in the treatment of inflammatory myopathies?	321
Marcin Milchert, Danuta Bobrowska-Snarska, Marek Brzosko	
Chapter 11	
Novel therapies of systemic vasculitis	327
Maria Majdan	
Chapter 12	
New patient profiles in light of developments in rheumatology	337
Eugeniusz J. Kucharz	
Chapter 13	
Socioeconomy of rheumatic diseases in Poland	347
Sławomir Jeka	
Chapter 14	
Financial expenditures on biologic treatment of rheumatic diseases in the last 10 years	363
Marcin Milchert, Marek Brzosko	
Chapter 15	
Personalized treatment of rheumatic diseases	367
Brygida Kwiatkowska	
Chapter 16	
Ten years of management of rheumatic diseases in Poland. Juvenile idiopathic arthritis	377
Zbigniew Żuber, Lidia Rutkowska-Sak	
Chapter 17	
Biologic treatment in Denmark (and Norway)	389
Marcin Szkudlarek	
Chapter 18	
Biological therapy? Only in Spain!	401
Ewa Haładaj	
Chapter 19	
Biological therapy in the Czech Republic	417
Magdalena Sokalska-Jurkiewicz	
Chapter 20	
Fifteen years of biological therapies in Great Britain	431
Anna Litwic, Anna Ciechomska	
Chapter 21	
Management of rheumatic diseases with biological therapies over the last decade in Sweden	441
Marek Kowalewski	
 CZĘŚĆ II – O WSPÓŁPRACY REUMATOLOGA Z LEKARZEM RODZINNYM	
Wstęp	457
Rozdział 22	
Współpraca lekarza rodzinnego i reumatologa w leczeniu dny moczanowej	459
Irena Zimmermann-Górska	
Rozdział 23	
ABC leczenia biologicznego w chorobach reumatycznych	467
Hanna Przepiera-Będzak, Marek Brzosko	
Rozdział 24	
Wczesne reumatoidalne zapalenie stawów – problem interdyscyplinarny	469
Przemysław J. Kotyla	

Rozdział 25	
Zespół antyfosfolipidowy – choroba ważna w każdej specjalności	477
Lidia Ostanek, Danuta Bobrowska-Snarska, Katarzyna Fischer, Marek Brzoso	
Rozdział 26	
Prawo medyczne w praktyce lekarza reumatologa – aspekty teoretyczne i wskazówki praktyczne	485
Justyna Zajdel	
Rozdział 27	
Współpraca reumatologa i lekarza rodzinnego w rehabilitacji pacjentów z chorobami reumatycznymi	501
Anna Kuryliszyn-Moskal	
Rozdział 28	
Metotreksat – lek stosowany w większości schorzeń reumatycznych	509
Bożena Targońska-Stępnik	
Rozdział 29	
Od podejrzenia do rozpoznania twardziny układowej	515
Ewa Wielosz	
Rozdział 30	
Leczenie bólu w chorobach reumatycznych	521
Piotr Ligocki	
KOMENTARZE DO WYBRANYCH WYKŁADÓW Z KONFERENCJI	
Komentarz do rozdziału 2 <i>Celowana terapia w leczeniu reumatoidalnego zapalenia stawów (inhibitory JAK)</i> prof. Włodzimierza Samborskiego	525
Sławomir Jeka	
Komentarz do wykładów sesji pt. „10 lat leczenia biologicznego chorób reumatycznych w Polsce”	527
Agnieszka Kęsiak	
Komentarz dotyczący wykładów poświęconych współpracy reumatologa i lekarza rodzinnego	529
Iwona Dankiewicz-Fares	
COMMENTS FOR SELECTED LECTURES OF CONFERENCE	
Commentary to chapter 2 <i>Targeted therapy of rheumatoid arthritis (JAK inhibitors)</i> by Prof. Włodzimierz Samborski	535
Sławomir Jeka	
Commentary to session entitled “10 Years of Biological Treatment of Rheumatic Diseases in Poland”	537
Agnieszka Kęsiak	
Commentary to the session on cooperation between rheumatologists and general practitioners	539
Iwona Dankiewicz-Fares	
Fotorelacja z 10-lecia Kliniki Reumatologii i Układowych Chorób Tkanki Łącznej	543
Sławomir Jeka	
Indeks skrótów	551